

บทที่ 3
ความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยในบทสนทนา
(Conversational Implicature)

เค้าโครงเรื่อง

ตอนที่หนึ่ง:

บทนำ

1. ความหมายโดยนัย (Implication) หรือ การอนุมาน (inference) และความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยในบทสนทนา (Conversational Implicature) และองค์ประกอบที่ช่วยในการแปลความหมายซึ่งบ่งเป็นนัย
2. บทสรุปตอนที่หนึ่ง
3. การไม่ปฏิบัติตามหลักเชิงปริมาณ (Quantity)
4. การไม่ปฏิบัติตามหลักเชิงคุณภาพ (Quality)
5. การไม่ปฏิบัติตามหลักความสัมพันธ์ของคำพูดและปริบท (Relation)
6. การไม่ปฏิบัติตามวิธีพูดที่เหมาะสม (Manner)
7. คุณสมบัติเด่นของความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยในการสนทนา
8. บทสรุปตอนที่สอง
9. กิจกรรมท้ายบท

จุดประสงค์ของการเรียนรู้

หลังจากเรียนบทนี้แล้วผู้เรียนจะ

1. บอกความแตกต่างของคำ Implication และ Conversational Implicature ได้
2. ระบุได้ว่า Co-operative Principle ของ Grice (1975) มีอะไรบ้าง
3. ระบุองค์ประกอบที่ช่วยในการแปลความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยในบทสนทนาได้

4. แปลในบทสนทนาได้ และบอกได้ว่าผู้พูดทำผิดหลักข้อใดของความร่วมมือในการสนทนาในภาษาอังกฤษและภาษาไทย
5. บอกคุณสมบัตินั้นของความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยในการสนทนาได้ พร้อมยกตัวอย่างภาษาอังกฤษและภาษาไทยประกอบได้

บทนำ

ในการสนทนานั้นบางครั้งผู้พูดจะไม่หมายความตามถ้อยคำที่ตนพูด เช่น ตอบคำถามไม่ตรงคำถาม และแทนที่จะใช้คำพูดที่ตรงไปตรงมาก็ใช้ภาพพจน์ เช่น อุปมา (simile) อุปลักษณ์ (metaphor) กล่าวท้าวความ (allusion) คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ (rhetorical question) กล่าวเกินจริง (overstatement หรือ hyperbole) กล่าวน้อยกว่าความเป็นจริง (understatement) เยาะเย้ย (irony) เล่นคำ (puns) เป็นต้น หรือบางครั้งก็ตอบคำถามยาวเกินไปหรือสั้นเกินไป แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าผู้พูดมักจะไม่ได้หมายความตามที่พูดเสมอไป บางครั้งผู้พูดก็จะปฏิบัติตามหลักความร่วมมือในการสนทนาอยู่ เช่น ตอบคำถามอย่างตรงไปตรงมา ตอบชัดเจนไม่คลุมเครือ และพูดเรียงลำดับเนื้อหาจากสำคัญมากไปสำคัญน้อย กฎความร่วมมือในการสนทนาที่ Grice (1975) เรียกว่า Co-operative Principle และเมื่อใดก็ตามที่ผู้พูดไม่ปฏิบัติตามกฎนี้ ก็คือไม่หมายความตามถ้อยคำที่ตนพูด เมื่อนั้นผู้ฟังจะต้องตีความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยสำหรับความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยในบทสนทนาที่ Grice เรียกว่า conversational implicature

1. การอนุมาน (implication หรือ inference) แตกต่างจากความหมายซึ่งบ่งเป็นนัย (Conversational implicature) อย่างไร

คำ implication มาจากกริยา imply ซึ่งพจนานุกรม Collins COBUILD (1987) อธิบายความหมายว่า “If you imply that something is the case, you suggest that it is the case without actually saying so” ตัวอย่างเช่น (i) Somehow he implied that he was the one who had done all the work; (ii) Silence implies consent; (iii) We can get his meaning by implication. ตามตัวอย่างนี้นักศึกษาจะเห็นได้ว่าคำ imply และ implication นั้น หมายความถึงการแนะโดยไม่พูดหรือบอกอย่างตรงๆ ศาสตราจารย์ ดร. วโรตม สิกขิตต์แปลคำ implication ว่า การอนุมาน ส่วนคำว่า implicature ของ Grice มีความหมายแตกต่างออกไป Grice (1975) ผู้เป็นนักปรัชญาที่มีชื่อเสียงได้คิดคำ Conversational Implicature นี้ขึ้นมา ตามความคิดของ Grice นั้น implicature มีอยู่ 2

He is an Englishman, he is, therefore, brave.

คำขีดเส้นใต้คือการตีความที่ถือตามความเชื่อเก่า ๆ เป็นหลัก ซึ่งอาจจะไม่เป็นจริงแล้วก็ได้ในปัจจุบัน ส่วน Brown และ Yule (1983) เรียกการตีความชนิดนี้ว่า inference เช่น ถ้าพูดว่า It's sunny . ผู้ฟังจะต้องอนุมานว่า So, it is warm. หรือพูดว่า John is on his way to school. ผู้ฟังก็ย่อมคำนึงถึงประโยคในเหล่านี้

- (1) a. Someone was on his way to school.
- b. John was on his way to somewhere.
- c. Someone was on his way to somewhere.

และอนุมานได้ว่า John is a schoolboy. แต่ถ้าผู้พูดหรือผู้เขียนเพิ่มประโยคเข้าไปอีกประโยคหนึ่ง การอนุมานก็จะแปรเปลี่ยนไป กล่าวคือ ถ้าผู้พูดเสริมขึ้นว่า “Last week he had been unable to control the class.” การอนุมานใหม่คือ He is a school teacher.

สำหรับความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยในบทสนทนา (conversational implicature) นั้น Grice (197) ได้กำหนดหลักความร่วมมือในการสนทนา (Conversational Cooperative Principle) ไว้ 4 ประการด้วยกัน โดยที่ Grice เชื่อว่าเมื่อผู้พูดพูดหรือผู้เขียนเขียนย่อมจะทำตามหลัก 4 ประการนี้ หลัก 4 ประการนี้คือ:

I. ปริมาณ (Quantity):

- (i) ผู้พูดจะต้องพูดเฉพาะข้อความที่จำเป็นต่อผู้ฟังเท่านั้น
- (ii) ผู้พูดย่อมไม่พูดมากเกินไปจนความจำเป็น

II. คุณภาพ (Quality):

- (i) ผู้พูดย่อมไม่พูดสิ่งที่ไม่เป็นจริง
- (ii) ผู้พูดต้องไม่พูดว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดดีหรือเลวโดยขาดหลักฐานยืนยัน

III. ความสัมพันธ์กับสิ่งที่พูดกับสถานการณ์หรือบริบท (Relation)

IV. วิธีพูดที่เหมาะสม (Manner)

- (i) หลีกเลี่ยงการพูดที่ไม่แจ่มชัด (Avoid obscurity of expression)
- (ii) หลีกเลี่ยงการพูดเชิงสองแง่สองมุมซึ่งผู้ฟังอาจตีความหมายได้สองแง่ (Avoid ambiguity)
- (iii) ต้องพูดให้สั้นกระชับรัดและมีใจความครบถ้วน (Be brief)
- (iv) ต้องวางลำดับเรื่องอย่างมีระเบียบ (Be orderly)

นอกจากหลักความร่วมมือ 4 ประการนี้ Grice ได้เสนอแนะองค์ประกอบที่จะช่วยในการความหมายซึ่งบ่งเป็นนัย (implicature) นี้ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้พูดอาจจะไม่ปฏิบัติตามหลักทั้งสี่เสมอไป ผู้พูดอาจจะบิดเบือนหรือหลีกเลี่ยงกฎเหล่านี้ แต่ทว่าผู้พูดไม่ปฏิบัติตามหลักก็เพื่อต้องการให้ผู้ฟังแปลความหมายซึ่งบ่งเป็นนัย เอง Grice (1997:80) ได้เสนอองค์ประกอบที่ผู้ฟังและผู้อ่านควรยึดถือเพื่อช่วยในการแปลบ่งบอกความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยอย่างถูกต้องดังข้อความต่อไปนี้

- “(1) the conventional meaning of the words used, together with the identity of any references that may be involved;
- (2) the CP and its maxims;
- (3) the context, linguistic or otherwise, of the utterance;
- (4) other items of background knowledge; and (5) the fact (or supposed fact) that all relevant items falling under the previous headings are available to both participants and both participants know or assume this to be the case.”

องค์ประกอบ 5 ประการของ Grice ข้างต้นสรุปเป็นภาษาไทยได้ดังนี้

- (1) ความหมายเดิมที่ยึดถือกันมาอย่างต่อเนื่อง (conventional meaning) ของถ้อยคำที่ผู้พูดใช้ และผู้ฟังจะต้องทราบว่สิ่งที่ผู้พูดอ้างถึงนั้นคืออะไร
- (2) หลักความร่วมมือ 4 ประการในการสนทนา (Co-operative Principle)
- (3) บริบทที่มีตัวภาษาเป็นสื่อชี้แนะ หรือบริบทที่ต้องอาศัยสถานการณ์และ

สิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องชี้แนะ

- (4) ความรู้ภูมิหลัง (background knowledge) ในการเข้าใจบริบทที่เกี่ยวข้องกับคำพูดของผู้พูดและผู้ฟัง
- (5) ผู้พูด/ผู้ฟังและบุคคลอื่นผู้ร่วมในการสนทนาจะต้องตระหนักถึงองค์ประกอบทั้ง 4 ประการข้างต้นนี้

3.2 สรุปตอนที่หนึ่ง:

สรุปได้ว่าการแปลความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยในการสนทนาของ Grice นั้น แตกต่างไปจากการอนุมานโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งภาษาอังกฤษใช้คำว่า inference หรือ implication Grice ได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการสนทนานั้นผู้พูดอาจจะยึดหลักความร่วมมือในการสนทนาหรือไม่ปฏิบัติตามหลักหรือกฎเกณฑ์ก็ได้ และในการไม่ปฏิบัติตามหลักความร่วมมือในการสนทนานั้นผู้พูดต้องการให้คำพูดของตนได้ใจความมากยิ่งขึ้น ชัดเจนขึ้น หรือมีน้ำหนักเพื่อการเน้นย้ำมากยิ่งขึ้น และผู้พูดก็หวังที่จะให้ผู้ฟังแปลความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยได้อย่างถูกต้องตามที่ผู้พูดต้องการสื่อความหมาย ด้วยเหตุนี้ผู้ฟังหรือผู้ร่วมสนทนาจะต้องแปลความหมายซึ่งบ่งเป็นนัย โดยนำเอาองค์ประกอบทั้ง 5 ประการที่ Grice เสนอไว้มาช่วยในการตีความหมายด้วย

3. หลักในการสนทนาเชิงปริมาณ (Quantity): ในการไม่ปฏิบัติตามหลักเชิงปริมาณนี้ ข้อความที่พูดอาจจะมากเกินไปหรือน้อยเกินไปกว่าจำเป็นก็ได้ ตัวอย่างเช่น

(1) Dear Sir,

Jone's command of English is excellent, and his attendance at tutorials has been regular.

Yours faithfully,

จากตัวอย่างนี้ Grice ต้องการที่จะแสดงให้เห็นถึงการที่ผู้พูดไม่ปฏิบัติตามหลักเชิงปริมาณคือ พูดน้อยเกินไป กล่าวคือ อาจารย์ผู้เขียนจดหมายแนะนำตัว Jones ซึ่งสมควร

(2) I don't drink. (Grundy, 2000: 74)

สำหรับตัวอย่างนี้ผู้พูดพูดผิดหลักเชิงปริมาณ โดยที่ไม่ได้เติมคำ alcohol ซึ่งหมายถึง เครื่องดื่ม เช่น เหล้า ไวน์ และเบียร์ แต่ในวัฒนธรรมของคนอังกฤษแล้ว ถ้าพูด เช่นนี้ ก็เป็นอันรู้กันว่าผู้พูดไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

(3) A: Where's Bill?

B: There's a yellow VW outside Sue's house.

(ตัวอย่างนี้คัดจาก Levinson, 1983: 102)

สำหรับตัวอย่างนี้ ถ้า B พูดถูกหลักเชิงปริมาณหรือหลักของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พูดกับสถานการณ์ กล่าวคือ ถ้าพูดไม่มากเกินความจำเป็น B ก็จะตอบว่า "Outside Sue's house." แต่ถ้ามาพิจารณาใหม่ว่า B ยังคงยึดหลักความร่วมมือในการสนทนาและ B ต้องการแนะนำความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยบางประการ สิ่งที่ B ต้องการสื่อความหมายก็คือ "If Bill has a yellow VW, he may be in Sue's house."

(4) A: We'll all miss Bill and Agatha, won't we?

B: Well, we'll all miss BILL.

(ตัวอย่างนี้คัดมาจาก Leech, 1983:80)

สำหรับตัวอย่าง (4) นี้ B ตอบน้อยเกินไป กล่าวคือ เอ่ยถึงแต่ชื่อ Bill มิได้เอ่ยชื่อ Agatha ตามที่ A ถามด้วย คำตอบของ B แสดงว่าไม่มีใครคิดถึง Agatha เลย ถ้า B จะตอบให้สมบูรณ์ตามที่ A ถาม B ก็จะต้องตอบว่า "Well, we'll all miss BILL, but not Agatha." Leech (1983:81) ได้ให้ข้อคิดว่าการที่ B ตอบว่า "Well, we'll all miss BILL." นั้นก็เพื่อที่จะตอบอย่างสุภาพและไม่ต้องการให้ไปถึงหูของ Agatha ว่าทุกคนไม่คิดถึงเธอเลยอย่างเห็นได้ชัดโดย Bill ไม่ต่อท้ายด้วย "...but not Agatha."

(5) Mary: I've lost a diamond ring.

Bill: Well, Julie was wearing a diamond ring.

(ตัวอย่างนี้คัดจาก Clark และ Clark, 1977: 122)

ตัวอย่างนี้แสดงว่าผู้พูดคือ Bill พูดน้อยเกินไป โดยใช้ a แทน the ซึ่งเจาะจงมากกว่า แต่ถ้านักศึกษาลองนำเอาองค์ประกอบ 5 ประการของ Grice มาช่วยในการพิจารณาเพื่อแปลความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยของคำพูด Bill แล้ว ก็จะตีความหมายว่า Bill อาจจะไม่ต้องการผูกมัดตัวเองและกล่าวหาว่า Julie เป็นคนขโมยแหวนของ Mary อย่างออกนอกหน้า Bill จึงพูดขึ้นมาลอย ๆ อย่างไม่เจาะจงโดยใช้คำ a diamond ring แทน the diamond ring หรือ your diamond ring

(6) War is war.

(7) Either John will come or he won't.

(8) If he does it, he does it.

(9) If you are wrong, you are wrong.

(10) ก: นี่เราจะคอยสุพจน์อีกไหมนี่ คอยมาตั้งชั่วโมงแล้ว

ข: ไหน ๆ ก็ไหน ๆ แล้ว

(11) ก: เธอคิดว่าแจ่มใจเขาเหมาะสมกับชาติชายไหม

ข: ใจใครก็ใจใคร

(6-8) เป็นตัวอย่างของ Levinson, (1983: 111)

นักศึกษามองเห็นว่าประโยค (6) – (10) ข และ (11) ข เป็นคำพูดที่ซ้ำคำ ถ้าดูเพียงผิวเผินก็จะคิดว่าผู้พูดไม่มีอะไรจะพูดแล้วจึงได้ใช้คำซ้ำ ๆ ซึ่งเป็นการพูดผิดหลักเชิงปริมาณ แต่ถ้าพิจารณาจากบริบทตาม (6)-(11) ข แล้ว จะเห็นว่าผู้พูดต้องการตอบรับว่าเห็นด้วยอย่างหนักแน่นโดยมีความหมายดังต่อไปนี้

(6) Terrible things always happen in war, that's its nature and it's no good lamenting that particular disaster.

(7) Calm down, there's no point in worrying about whether he's going to come because there's nothing we can do about it.

(8) It's no concerns of ours.

(คำอธิบายความหมายซึ่งปั้งเป็นนัยนัยของ (6-8) คัดมาจาก Levinson, 1983)

(9) (i) You have to be cautious before doing something.

If you make a mistake, you won't have a chance to correct it.

(10) (ii) Don't bother trying to correct your mistake.

Don't do that again.

การตีความหมายเป็น (9) (i) นี้สำหรับกรณีผู้ฟังยังไม่ได้ทำอะไรลงไปแต่กำลังจะทำ และผู้พูดพูดเป็นเชิงเตือนให้ระวังถ้าพูดผิดไปแล้วไม่มีโอกาสแก้ตัวอีก เช่น การให้สัมภาระทางวิทยุหรือโทรทัศน์จะต้องระวังคำพูด เพราะว่าถ้าพูดผิดก็จะแก้ไขไม่ได้ หรือถ้าจะแก้ได้ก็แก้ยากมาก แต่ในกรณี (9) (ii) นั้น ผู้ฟังได้ทำผิดไปแล้วและผู้พูดพูดปลอบมิให้เป็นกังวลที่จะเสียเวลาไปแก้สิ่งที่ผิดพลาดไปแล้ว

(10) ก. เราคอยมาตั้งชั่วโมงแล้ว ถ้าจะคอยต่อไปอีกหน่อยก็ไม่เห็นเสีย หายอะไรเลย

ข. ใครเขาจะรักกันชอบกันก็เป็นเรื่องของเขา เราอย่าไปยุ่งเรื่องของเขาเลย

4. หลักในการสนทนาเชิงคุณภาพ (Quality): ในการปฏิบัติตามหลักเชิงคุณภาพนี้ผู้พูดมักจะใช้ภาพพจน์ต่าง ๆ เช่น อุปมา (simile) อุปลักษณ์ (metaphor) อธิพจน์ (hyperbole) การเสียดสี (irony) บุคลาธิษฐาน (personification) เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

(12) A: How does Jane look now? She's been slimming.

B1: She's like a feather in the wind.

B2: She's a feather in the wind.

คำตอบของ B (ทั้ง B1 และ B2) นั้นทำผิดหลักเชิงคุณภาพ กล่าวคือ ไม่พูดความจริง ทั้งนี้เป็นเพราะความจริงแล้ว Jane เป็นคนมิใช่คนนวก แต่ทั้งนี้ B ใช้อุปมาใน B1 โดยเปรียบเทียบ Jane ว่าเบาเหมือนคนนวก โดยใช้คำ like ส่วน B2 ผู้พูดใช้อุปลักษณ์เป็นเครื่องมือในการไม่ปฏิบัติตามหลักเชิงคุณภาพ แต่ถ้าผู้ฟังพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ

ทั้ง 5 ประการของ Grice แล้วก็จะสามารถตีความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยได้อย่างถูกต้องว่า B ต้องการพูดว่า “Jane looks very slim now. Her slimming plan is very successful.”

(13) *She Dwelt Among the Untrodden Ways*

She dwelt among the untrodden ways
 Beside the springs of Dove,
 A maid whom there were none to praise
 And very few to love:
 A violet by a mossy stone
 Half hidden from the eye!
 Fair as a star, when only one
 Is shining in the sky.
 She lived unknown, and few could know
 When Lucy ceased to be;
 But she is in her grave, and, oh,
 The difference to me!
 (Williams Wordsworth)

โคลงบทนี้ ถ้าดูผิวเผินก็ผู้แต่งไม่ปฏิบัติตามหลักเชิงคุณภาพคือเขียนผิดความเป็นจริงเมื่อพรรณนาว่า Lucy ซึ่งเป็นผู้หญิงแต่ไปพรรณนาว่า Lucy เป็นดอกไม้โอเล็ดเพียงดอกเดียวที่อยู่ใกล้ก้อนหินที่ถูกตะไคร่น้ำจับ นอกจากนี้ก็ผู้เขียนยังบอกอีกว่า Lucy เป็นดาวที่สุกสว่างเพียงดวงเดียวอยู่บนท้องฟ้า แต่ถ้าผู้อ่านเข้าใจความหมายโดยนัยที่กวีต้องการคือ ผู้อ่านก็จะเข้าใจว่ากวีต้องการบอกว่า Lucy is remarkably beautiful for her man.

(14) “Night’s candles are burnt out, and jocund day stands tiptoe on the misty mountain tops.”

(คิดจาก Romeo and Juliet.)

= สิ้นแสงเทียนแห่งเวลากลางคืน วันอันแจ่มใสย่องเข้ามาขึ้นอยู่บนยอดเขาที่
หมอกคลุมโน้นแล้ว

(คัดจากคำแปลของทวิศักดิ์ ญาณประทีป, พ.ศ. 2523)

(15) อาหารแช่แข็งเจตอในอีซี (มติชน)

(16) หนังสือโฆษณาสื่อแวมโคมา (มติชน)

(17) คอร์ปอเรทเจ็ด 1000 เตรียมล้วงกระเป๋าเศรษฐีไทย (มติชน)

ในตัวอย่าง (14-17) นี้ผู้เขียนไม่ปฏิบัติตามหลักเชิงคุณภาพ เพราะผู้เขียนนำเอาคำที่ใช้
กับคนมาใช้กับสิ่งที่ไม่มีชีวิต ในตัวอย่าง (14) ผู้เขียนใช้ stands tiptoe ซึ่งแปลว่า ย่องเข้า
มายืนอยู่ ซึ่งเป็นกริยาของคนมาพรรณนา jocund day และในตัวอย่าง (15-17) ก็
เช่นกัน ผู้เขียนเอากริยาของคนมาใช้กับสิ่งของ ลักษณะของการใช้ภาษาแบบนี้เรียกว่า
บุคคลาธิษฐาน (personification)

(18) ปรีบท: สามีพูดกับภรรยาที่อ้วนมากและภรรยาผู้นี้กำลังนั่งรับประทาน ข้าว
ขาหมูอยู่

สามี: กินเข้าไปเถอะยังพอมอยู่

จากตัวอย่างนี้ นักศึกษาจะเห็นว่าสามีไม่ปฏิบัติตามหลักในการสนทนาเชิงคุณภาพโดย
บอกว่าภรรยาอ้วนพอมอยู่ซึ่งตรงกันข้ามกับความจริง ทั้งนี้สามีใช้การเสียดสี (irony) เป็น
การพูดซึ่งตรงกันข้ามกับความจริงเพื่อให้ภรรยาเลิกกินขาหมู

(19) A: Teheran's in Turkey, isn't it, teacher?

B: And London's in Armenia, I suppose.

(ตัวอย่างนี้คัดจาก Levinson, 1983: 110)

ในตัวอย่าง (19) นี้ ทั้ง A และ B ไม่ปฏิบัติตามหลักในการสนทนาเชิงคุณภาพอย่างเห็น
ได้ชัด กล่าวคือที่ A และ B พูดไม่เป็นความจริง เพราะว่า Teheran ไม่ได้อยู่ใน Turkey
และ London ก็ไม่ได้อยู่ใน Armenia ด้วย คำพูดของ A ทำให้ B ทราบว่าความรู้ทาง
ภูมิศาสตร์ของ A ไม่สู้จะดี B เลยแสร้งพูดผิดความจริงทางภูมิศาสตร์บ้าง คราวนี้ถ้า
นักศึกษาลองจินตนาการว่าปรีบทของตัวอย่าง (19) นี้ คือห้องเรียน และ A เป็น

5. ในการสนทนาที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พูดกับสถานการณ์ (Relation): สำหรับการไม่ปฏิบัติตามหลักนี้นั้น Grice กล่าวไว้ว่าหาตัวอย่างมาประกอบได้ยาก ทั้งนี้เป็นไปตามที่ Grice ได้เขียนไว้ว่าผู้ฟังควรพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 5 ประการก่อนจะบอกว่าประโยคใดไม่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันกับบริบท และ Levinson (1983:107) ผู้ซึ่งเห็นด้วยกับ Grice ก็ได้เขียนไว้ว่า

“If the implicatures were not constructed on the basis of the assumption of relevance, many adjacent, utterances in conversation would appear quite unconnected.”

(Levinson, 1983: 107)

สรุปตามที่ Levinson เขียนได้ว่า ถ้าผู้ฟังไม่ตีความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยจากคำพูดหรือถือว่าแต่ละคำพูดมีความต่อเนื่อง (coherence) กัน แล้วไซ้ คำพูดเป็นจำนวนมากดูเหมือนว่าจะไม่ต่อเนื่องกันอย่างมีความหมาย แต่ทั้งนี้ นักศึกษาจะต้องไม่สับสนกันกับคำพูดที่ผู้พูดพูดนอกเรื่องเพราะไม่เข้าใจคำถามหรือฟังคำถามไม่ชัด อย่างเช่นผู้สัมภาษณ์ผู้สมัครเข้าทำงานมักจะบ่นว่า “ฉันไม่รับคนนี้เข้าทำงานหรือตอบไม่ตรงคำถาม ถามว่าไปไหนมา ตอบสามว่าสองศอก”

ถึงแม้ Grice จะกล่าวว่าตัวอย่างที่แสดงว่าผู้พูดไม่ปฏิบัติตามหลักความสัมพันธ์ระหว่างคำพูดกับบริบทนั้นไม่ค่อยมี แต่ Grice ก็ยกตัวอย่าง (20) และ (21) ประกอบการไม่ปฏิบัติตามหลักนี้ แต่อย่างไรก็ตาม Levinson ก็พยายามหาบริบทที่เหมาะสมมาประกอบคำพูดในตัวอย่าง (20) และ (21) ได้อย่างเหมาะสม

(20) A: I do think Mrs. Jenkins is an old windbag, don't you?

B: Huh, lovely weather for March, isn't it?

ถ้าคุณผิวเผิน B ดูเหมือนจะไม่ปฏิบัติตามหลักความสัมพันธ์กับสิ่งที่พูดกับสถานการณ์ แต่ ถ้าตีความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยโดยพิจารณาบริบทแล้ว ก็จะได้ใจความว่า B พูดว่า “Hey, watch out, her nephew is standing right behind you.” กล่าวคือ B ต้องการจะบอกว่าฉัน ยังไม่ตอบคำถามเธอนะ (หยุดนึกถึง Mrs. Jenkins ก่อนนะ) รอให้หลานของแกไปก่อน

(21) Johnny: Hey, Sally let's play marbles.

Mother: How is your homework getting along, Johnny?

เช่นเดียวกันกับข้อ (20) ถ้าพิจารณาบริบทแล้ว การที่แม่พูดเช่นนั้นกับ Johnny ก็เท่ากับ ว่ายังไม่อนุญาตให้ Johnny เล่นลูกหิน ความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยของคำพูดของแม่คือ “You may not yet be able to be free to play marbles because you have to do your homework.”

6. หลักการใช้วิธีพูดที่เหมาะสม (Manner): ในการไม่ปฏิบัติตามหลักนี้ผู้พูดมักจะ ออกเสียงคำไม่ชัดเจนหรือมีละมุนนั้นก็ใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์ซึ่งเมื่อผู้ฟัง/ผู้อ่านฟัง หรืออ่านแล้วไม่เข้าใจชัดเจน หรือในกรณีที่ผู้พูดสื่อจุดประสงค์ที่ต้องการสื่อไม่ ชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามสำหรับหลักการการใช้วิธีพูดที่เหมาะสมนี้ Grice (1976) เห็นว่า หลักนี้สำคัญน้อยกว่าหลักเชิงคุณภาพ Levinson (1983:112) ได้ยกตัวอย่างของการไม่ ปฏิบัติตามหลักนี้

(22) Miss Singer produced a series of sounds corresponding closely to the score of an aria from Rigoletto.

(23) Miss Singer sang an aria from Rigoletto.

ในข้อ (22) นั้นผู้พูดใช้คำหลายคำซึ่งยาวเกินความจำเป็น เมื่อฟังดูแล้วเข้าใจยากกว่าคำ sang ในข้อ (23) มาก ถ้าดูเพียงผิวเผินผู้ฟังก็คิดว่าผู้พูดไม่ปฏิบัติตามหลักการการใช้วิธีพูดที่ เหมาะสมเพราะไม่พูดให้สั้นกระชับ แต่ทว่าถ้าผู้ฟังเข้าใจว่าผู้พูดต้องการสื่อ ความหมายในข้อ (22) ว่า วิธีร้องเพลงของ Miss Singer แตกต่างไปจากการร้องเพลง ธรรมดาแล้ว ผู้ฟังจะเข้าใจว่า ทำไมผู้พูดจึงใช้คำหลายคำซึ่งยาวมากมายบรรยายถึงวิธี ร้องขอ Miss Singer แทนที่จะใช้คำ sang ซึ่งหมายถึงร้องเพลงในความหมายทั่ว ๆ ไป

(24) A: Would you like to dance?

B: Sure. Do you know anyone else who'd like to?

(25) Lecturer: Who wasn't in class today?

Student: George Washington and Moby Dick.

นักศึกษาจะเห็นได้ว่าคำตอบของ B ใน (24) และคำตอบของ Student ในข้อ (25) ไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ของผู้ถาม แต่ทั้งนี้มิใช่ว่า B และ Student จะทำผิดพลาดความเกี่ยวข้องข้อความก็หาไม่ แต่วิธีพูดของเขาสื่อความหมายถึงอารมณ์ขันที่เขาทั้งสองต้องการสื่อ

7. คุณสมบัติเด่นของความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยในการสนทนา

การสื่อความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยที่มาจาก การไม่ปฏิบัติตามหลักของความร่วมมือในการสนทนา ผู้พูดอาจจะยกเลิกความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยที่ตนเองต้องการสื่อได้ โดยการเติม ข้อความเข้ามาเพื่อให้ชัดเจนขึ้น ตัวอย่างเช่น

(26) Dear Sir,

Jone's command of English is excellent and his attendance at tutorials has been regular. Moreover, his ability at and enthusiasm for philosophy are quite adequate for the job.

Yours faithfully,

(Prof. George Brown)

ตัวอย่างนี้ได้ยกมาอธิบายถึงการไม่ปฏิบัติตามหลักเชิงปริมาณในข้อ (1) แล้ว กล่าวคือ ผู้เขียนจดหมายฉบับนั้นต้องการจะสื่อความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยว่าความรู้ของ Jones ไม่

(27) แฟนเธอหล่อเหมือนพระสังข์ ตอนอยู่ปลายนา

ในข้อ (27) นี้ ถ้าพูดแค่ “แฟน...พระสังข์” ก็แสดงว่าผู้พูดซึ่งไม่ปฏิบัติตามหลักเชิงคุณภาพ ต้องการเปรียบว่า “แฟนของเธอหล่อเหมือนพระสังข์ทอง” ซึ่งเป็นการพูดชม แต่พอผู้พูดเสริมข้อความว่า “ตอนอยู่ปลายนา” คำชมที่มาข้างหน้าก็เปลี่ยนเป็นคำวิจารณ์ที่ไม่ดีคือแฟนเธอน่าเกลียด ทั้งนี้เป็นเพราะตอนที่อยู่ปลายนา พระสังข์อยู่ในรูปของเงาะป่าซึ่งหน้าตาน่าเกลียด

8. สรุปตอนที่สอง

สรุปได้ว่าการไม่ปฏิบัติตามหลักเชิงปริมาณคือการพูดมากเกินไปชนิดน้ำท่วมทุ่งผักบุ้งโหลดลาง หรือพูดน้อยเกินไป ในการไม่ปฏิบัติตามหลักเชิงคุณภาพนั้นผู้พูดมักจะใช้ภาพพจน์ช่วย ส่วนการไม่ปฏิบัติตามหลักความเกี่ยวข้องของข้อความกับบริบทมีน้อยมากถ้าผู้ฟังพิจารณาบริบทอย่างถี่ถ้วน สุดท้ายก็เป็นการไม่ปฏิบัติตามวิธีพูดที่เหมาะสม การไม่ปฏิบัติตามหลักนี้มักจะปรากฏอยู่ในรูปของการออกเสียงไม่ชัดเจน การใช้คำที่ยาวเกินไปหรือใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์ที่สลับซับซ้อนจนผู้ฟังไม่เข้าใจ นอกจากนี้การไม่ปฏิบัติตามหลักนี้อาจจะอยู่ในรูปของมุขตลกต่าง ๆ โดยที่ผู้ฟังแสรังทำเป็นไม่เข้าใจความหมายที่ผู้พูดต้องการสื่อ แต่อย่างไรก็ตามความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยที่ผู้พูดต้องการสื่ออาจจะถูกยกเลิกไปก็ได้ถ้าผู้พูดเสริมข้อความเข้ามาตอนท้ายของคำพูด

9. กิจกรรมท้ายบท

1. จงบอกข้อความต่อไปนี้ถูกหรือผิด ถ้าผิดจงแก้ไขให้ถูก
 - (i) implication และ implicature มีความหมายเหมือนกัน
 - (ii) การพูดผิดหลักความเกี่ยวข้องของข้อความเกิดขึ้นบ่อยมาก

- (iii) ผู้พูดสามารถยกเลิกความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยที่ตนต้องการสื่อได้โดยการพูดเสริมท้าย
 - (iv) การใช้ภาพพจน์ต่าง ๆ คือการทำผิดหลักวิธีพูดที่เหมาะสม
 - (v) การใช้คำพูดซ้ำ ๆ ไม่ควรทำเพราะไม่สื่อความหมายอะไร
2. หลักความร่วมมือในการสนทนามีอะไรบ้าง จงอธิบาย
 3. จงระบุว่าองค์ประกอบที่ช่วยในการแปลความหมายซึ่งบ่งเป็นนัยในการสนทนาตามที่ Grice เสนอมีอะไรบ้าง
 4. จงบอกว่าผู้พูดไม่ปฏิบัติตามหลักความร่วมมือในการสนทนาหลักใด (ในจำนวน 35 ข้อนี้มีบางข้อที่ผู้พูดยึดหลักความร่วมมือในการสนทนา)
 - (1) Poverty was the cage in which we all were trapped, and out hatred of it was still the vague, undirected restlessness of the zoo-bred flamingo who knows that nature created him to fly. ..”Marigolds”
 - (2) A: My boys never stay still even for 5 minutes.
B: Boys are boys.
 - (3) A: What’s the time?
B: The postman has just come.
 - (4) My life has been one great big joke,
A dance that walked
A song that’s spoken....
- Maya Angelou, “When I think about myself”
 - (5) Customer: There’s a fly in my soup!
Waiter: Don’t make a fuss, sir - they’ll all want one.
(Leech, 1983:98)
 - (6) Age, like distance, lends a double charm.
Oliver Wendell Holmes
 - (7) Steven: Wilfred is meeting a woman for dinner tonight.

Susan: Does his wife know about it?

Steven: Of course she does. The woman he is meeting is his wife.

(Clark และ Clark, 1977:122)

(8) เธออย่าไปให้เขาทำบุญอะไรเลย เขาเป็นโชลื้อก

(9) ก: สองคนนี้จะแต่งงานกันแล้วนะ

ข: โชเขาเคยเค็ดดอกไม้ต้นเดียวกันมา

(10) He's a machine.

(11) เขาบุกป่าฝ่าดงมาก่อนที่จะได้มาเป็นผู้จัดการ

(12) ก: นี่เธอ มือเพลิงถูกประหารชีวิตไปแล้วนะ

ข: วัใครเข้าคอกคนนั้น

(13) A young boxer about to have his first fight said to his opponent as they entered the ring: "It's a long way to the dressing room, isn't it?"

"Don't worry about it," was the reply "You won't be walking back."

(The World Best Sporting Jokes by Jonn Gurney)

(14) Walk up to the door, turn the door handle clockwise as far as it will go, and

then pull gently towards you. (Levinson, 1983:108)

(15) Lecturer: You should have been here at nine.

Student: Why? What happened?

(Leech, 1983: 98)

(16) ก: นารีแต่งตัวสวยนะ เธอ ใส่เสื้อสีสดใสดี

ข: สวยเป็นอีกาคาบพริกเขียว

(17) ก: เอ๊ะ ปลาหูที่ทอดไปไหนนะ

ข: ฉันเห็นเจ้าแมวเธอนั่งเลียปากอยู่น่ะ

(18) A: Have you got a pen?

B: Yes, here you are.

(19) A: Where's my box of chocolates?

B: I've got a train to catch.

(Smith และ Wilson (1919:174))

(20) A: What is the capital of Pakistan?

B: Islamabad.

(21) A young fan asked his father, "What happens to a ball player when his eyesight starts to fail"

"They make him into an umpire?"

(The World Best Sporting Jokes by John Gurney.)

(22) ความรู้คู่เปรียบด้วย	กำลัง กายเฮ
สุจริตคือเกราะบัง	ศาสตร์ฟุ้ง
ปัญญาประจักษ์	อาวุธ
คุณสมบัติต่างได้ป้อง	อาจแคล้วกลางสนาม
	(รัชกาลที่ 5: โคลงสุภายิต)

(23) The child is father of the man.

(Wordsworth)

(24) Belinda smiled, and all the world was gay.

(Pope)

(25) He is now in the sunset of his days.

(26) ทรวดทรงสง่าศรีไม่มีเมี้ยน	อรชรอ่อนแอ้นประหนึ่งเหล่า
ผมสลวยสวยงามเงา	ให้ชื่อเจ้าว่าพิมพิลาไลย
	(รัชกาลที่ 2: ขุนช้างขุนแผน)

(27) รักกันอยู่ขอบฟ้า	เขาเขียว
เสมอยู่หอแห่งเดียว	ร่วมห้อง
ซังกันบ่แลเหลียว	ดาต่อ กันนา

เหมือนชอบฟ้ามาป๋อง

ป่าไม้มาบัง

(สมเด็จพระยาเดชาดิศร: โคลงโลกนิติ)

(28) A: Where did you go for your holiday in summer?

B: Bali

(29) A: Why are you leaving Bill?

B: Enough is enough.

(30) The Aer Lingus plane was in trouble.

“Mayday, Mayday,” radioed the pilot.

“Cleared to land,” came the answer from control.

“Can you give us our height and position?”

“Well,” said the pilot, “Oi’m five foot eight and oi’m sittin’ at the front of

the plane.” (คัดจาก *The World’s Best Irish Jokes by Mr. O’S*)

(31) All the world’s a stage,

And all the men and women merely players; they have their exits and
their entrances; And one man in his time plays many parts.

(32) ใจคนดีของพ่อ กลับก็คิด เงินก็ใช้ฟุ่มเฟือย หนังสือหนังหาที่ไม่เรียน

(33) สิ่งไหนโตเจ้าด้ช (มติชน, ข่าวกีฬา)

แชมป์ชานะมักกะโรนี (ไทยรัฐ, ข่าวกีฬา)

(34) การบินไทยรัดเข็มขัด (มติชน)

(35) การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่ง (มติชน)

5 จงอ่านการ์ตูนเหล่านี้และระบุข้อความใดที่แสดงว่าผู้พูดไม่ปฏิบัติตามกกหมาย
ร่วมมือในการสนทนา เพราะเหตุใด จงอธิบาย

BEETLE BAILEY

by Mort Walker

BEETLE BAILEY

by Mort Walker

BLONDIE

by Chic Young

THE BORN LOSER

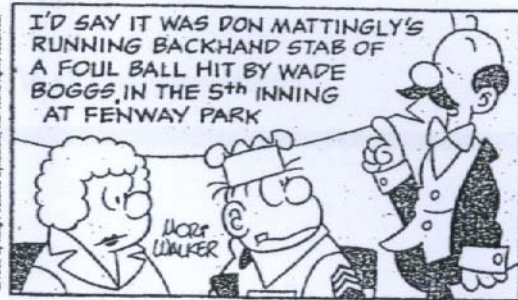
by Art Sansom

BEETLE BAILEY

by Mort Walker

BLONDIE

by Chic Young

